

2020 06 05
Norrköping

Riksantikvarieämbetet
Riksantikvarie Lars Amréus
Box 5405
114 84 Stockholm

ArbetSam stödjer Riksantikvarieämbetets fortsätta arbete att utreda hur miljömålsuppföljningen av kulturmiljöns tillstånd kan utvecklas.

Med anledning av Riksantikvarieämbetets slutsats utifrån rapport *Kulturmiljön i miljömålssystemet* att kulturmiljöarbetet har svårt att ta plats i miljömålssystemet och uppföljningen synliggör inte kulturmiljöns tillstånd och roll i miljöarbetet, stödjer ArbetSam Riksantikvarieämbetet önskan att fortsätta utreda hur miljömålsuppföljningen av kulturmiljöns tillstånd kan utvecklas.

ArbetSam anser att det är högst angeläget att kulturmiljön och kulturmiljöer prioriteras och synliggörs i högre grad än idag.

Det är ArbetSams uppfattning att kulturmiljön under många år varit eftersatt vad gäller fördelning av medel och satsningar på att löpande genomföra inventeringar och utredningar. Bristen får genomslag på alla nivåer i samhället, från gräsrotsnivå upp till nationell nivå. Det finns flera exempel på där naturvärden står mot kulturvärden, nu senast ärendet kring Järle kvarndamm i Nora som nu är uppe hos Mark- och miljödomstolen.

Bakgrund

I hela Sverige finns ett mycket stort antal museer och platser där historien om vårt industriella kulturarv levandegörs och brukas. Vi kallar dem arbetslivsmuseer. Arbetslivsmuseerna berättar om arbetsplatser, yrken och företeelser som ibland inte längre existerar. De finns på marken, till sjöss, i luften, längs vägar och järnvägsspår, och de visar upp allt från knyppling till krigsmaskiner.

I Sverige finns omkring 1 500 arbetslivsmuseer. Närmare 600 av dem är medlemmar i Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd (ArbetSam). ArbetSam verkar för att stötta och synliggöra arbetslivsmuseer samt skapa mötesplatser och arrangera kurser.

Driftsformerna för arbetslivsmuseerna är mycket varierade: enskilda föreningar, stiftelser, privatpersoner och företag som sköter den vardagliga driften. Ägandeförhållandena är minst lika mångfacetterade med föreningar, stiftelser, kommuner, företag och privatpersoner som ägare. Huvudparten av arbetslivsmuseerna drivs av ideella krafter.

På arbetslivsmuseerna finns ytterst få montrar men många maskiner och föremål som visas i drift. Arbetslivsmuseerna erbjuder en upplevelse för alla sinnen. Hur många har egentligen hört ramsågsbladen äta sig in i stocken, känt värmen och fukten när en ångmaskin startar med ett väsande ljud eller känt iskylan tränga sig ända upp i överarmarna när man sköljer tvätten i en isvak? Upplev 100-åriga, orörda platser och rum där man kan tro att personalen bara gått hem för dagen – så levande känns museet för att arbetsplatsen och originalutrustningen fortfarande fungerar och används. Vattenhjulen snurrar och remdriften rasslar! Sådana upplevelser finns på arbetslivsmuseerna.

Det mesta av arbetet på arbetslivsmuseerna sker ideellt. Drivkraften står att finna i eget engagemang, viljan att berätta och insikten att detta är viktigt att föra vidare. På vissa arbetslivsmuseer har man anställd personal och det finns till och med några som drivs som egna företag där bevarande, förvaltande och visande blir till levebröd. Arbetslivsmuseerna är som en karta över hur Sverige industrialiserades. Arbetsplatserna lokaliserades till platser där det fanns strömmande vatten som kunde ge energi till maskinerna eller där det fanns andra lokala förutsättningar för driften. Många av arbetslivsmuseerna finns på mindre orter eller landsbygd och blir där en viktig del av det lokala kulturarvet. Man bevarar bygdens historia. Arbetslivsmuseerna ligger ofta på natursköna platser och blir på flera sätt viktiga delar av besöksnäringen. Vad skulle museisverige vara utan våra arbetslivsmuseer? Enligt rapporten *Museer 2018* av Myndigheten för kulturanalys gjordes drygt 26 milj. besök på museer. Vi räknar med att omkring 10 milj. av dessa är på arbetslivsmuseer.

För kännedom: Kulturdepartementet.

Mikael Parr
Ordförande

Lovisa Almborg
Verksamhetsledare